

Vergaderjaar 2019–2020

32 847

Integrale visie op de woningmarkt

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 640

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MILIEU EN WONEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 april 2020

Tijdens de procedurevergadering van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 28 november jl. heeft uw Kamer de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzocht om de laatste stand van zaken te geven met betrekking tot het vraagstuk van permanente bewoning van vakantieparken. Gezien de portefeuillevreemde verdeling tussen de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en mijzelf, zal ik de beantwoording van dit verzoek voor mijn rekening nemen.

Ik zal in deze brief eerst kort ingaan op de huidige situatie op vakantieparken in relatie tot de coronacrisis. Vervolgens zal ik ingaan op de motie van de leden Koerhuis en Van Eijs¹ die over het onderwerp zijn ingediend. Tot slot geef ik u een update over de voortgang van de actie-agenda vakantieparken.

Gevolgen sluiting vakantieparken ivm Corona (COVID-19)

We bevinden ons in een uitzonderlijke tijd, die veel onzekerheid met zich meebrengt. Ik wil voorkomen dat mensen in deze periode op straat belanden. Naar schatting verblijven er in Nederland ongeveer 55.000 mensen permanent in een recreatiewoning. Ik roep gemeenten daarom op om in deze tijd goed te kijken naar nut en noodzaak van nu handhaven op permanente bewoning. De menselijke maat in handhaving is nu belangrijker dan ooit.

Ook roep ik de veiligheidsregio's op om wanneer zij door middel van de noodverordening COVID-19 recreatief nachtverblijf op vakantieparken en andere recreatieve locaties zoals jachthavens verbieden, de uitzonderingsbepaling voor arbeidsmigranten en andere mensen die hier (al dan niet tijdelijk) wonen ruimhartig toe te passen. Als er geen onveilige situatie bestaat en bewoners gebruik maken van een recreatieobject met eigen

¹ Kamerstuk 32 847, nr. 622

keuken en badkamer, zie ik op dit moment geen reden om deze mensen op straat te zetten.

Daarnaast vraag ik gemeenten om te kijken naar de mogelijkheden om termijnen van lasten onder dwangsom tijdelijk op te schorten, zodat mensen niet nu alternatieve huisvesting hoeven zoeken. Ik zie gelukkig ook dat in veel gemeenten dit al praktijk is geworden. Bij een onveilige, ongezonde of criminele situatie kan het nodig blijven om te handhaven, maar ook daar vragen we gemeenten om goed te kijken naar oplossingen voor de bewoners.

Uitvoering moties

De motie² van de leden Koerhuis en Van Eijs om gemeenten de mogelijkheid te bieden om op basis van een lokaal te maken afweging eenvoudig en snel permanente bewoning van recreatiewoningen toe te staan, heb ik met veel interesse bekeken.

Laat ik vooropstellen dat ik vanaf het begin van de actie-agenda heb aangegeven dat vakantieparken een tijdelijke uitkomst kunnen bieden voor de huidige krapte op de woningmarkt. Daarnaast ben ik ook voorstander van het vereenvoudigen van regelgeving als deze nu onnodig belemmerend is. Het doel en uitgangspunt van de motie van de leden deel ik daarmee.

De leden stellen concreet voor naast de optie om een persoonsgebonden omgevingsvergunning te verlenen, ook de mogelijkheid voor een objectgebonden omgevingsvergunning aan het instrumentarium voor gemeenten toe te voegen. Daarnaast komt ook de eis van de peildatum van 31 oktober 2003 die voor persoonsgebonden vergunningen geldt te vervallen. Om een omgevingsvergunning te krijgen wordt wel de eis toegevoegd dat er beleidsregels zijn gesteld voor het verlenen van die vergunning.

Om uitvoering te geven aan de motie van de leden Koerhuis en Van Eijs ben ik voornemens om in afwachting van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, een wijziging van het Besluit Omgevingsrecht door te voeren. Ik zal daar voortvarend mee aan de slag gaan.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet krijgen gemeenten vervolgens ook meer ruimte om snel en flexibel af te wijken van het geldende omgevingsplan en om tijdelijke functies aan locaties toe te kennen. Dit kan de gemeente zowel object- als persoonsgebonden. De landelijk gestelde peildatum komt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet te vervallen. De gemeente heeft daarbij de ruimte om zelf een alternatieve peildatum te stellen.

Wat de beste optie is voor een specifiek vakantiepark blijft een lokale keuze. In sommige gevallen zal het park zich lenen voor een bestemmingswijziging of een dubbele bestemming, waardoor er altijd permanent gewoond kan worden. Andere parken of recreatieobjecten zullen hier niet of minder geschikt voor zijn. Een persoonsgebonden vergunning kan voor individuele huishoudens dan alsnog een uitkomst bieden. Met de Omgevingswet bied ik de ruimte voor deze afweging en worden de procedures korter.

² Kamerstuk 32 847, nr. 622

Daarnaast nam uw Kamer recent een motie van het lid Van Eijs c.s.³ aan waarin mij is verzocht bij provincies en gemeenten aan te dringen op een hanteren van een menselijke maat bij de handhaving die gemeenten toepassen op vakantieparken. Ik zal de actie-agenda en het belang van handhaven met de menselijke maat extra onder de aandacht brengen van gemeenten waarover ik signalen binnen krijg. Ook roep ik de VNG op, in de brief die uw Kamer in afschrift ontvangt⁴, om het belang hiervan richting gemeenten samen met mij te onderstrepen.

Algemeen beeld voortgang actie-agenda vakantieparken

Naast de permanente bewoning op vakantieparken, komen er nog andere vraagstukken samen op deze parken. Zo zijn veel van deze parken zowel letterlijk als figuurlijk onttrokken aan het zicht van de autoriteiten, waardoor er op sommige vakantieparken ook sprake is van ondermijning of andere criminele activiteiten. Tegelijkertijd zijn veel vakantieparken een belangrijke bron van economische activiteit voor de omgeving door het toerisme.

De samenloop van economische, sociale en veiligheidsbelangen betekent ook dat er geen simpele oplossing is om het vraagstuk rondom vakantieparken op te lossen. Daarom is in november 2018 de actie-agenda vakantieparken opgesteld en door een breed pallet aan partijen ondertekend. De actie-agenda roept op tot een integrale aanpak van het vraagstuk rondom vakantieparken. Handhavend optreden zonder onderliggende visie op parken biedt slechts een kortetermijnoplossing voor de problematiek op het vakantiepark. De daadwerkelijke problematiek van vakantieparken en haar bewoners blijft bij een dergelijke aanpak onderbelicht. Alle verschillende perspectieven zijn nodig om uiteindelijk tot een duurzame oplossing te kunnen komen. Dus wanneer een gemeente handhavend optreedt, verlangt dat ook een perspectief op alternatieve huisvesting voor de bewoners.

Op dit moment zijn er nog geen nieuwe cijfers beschikbaar over de huidige situatie op vakantieparken, daar is nog nader onderzoek voor nodig. Wel blijkt uit de voortgang van de acties van de ondertekenaars van de actie-agenda en gesprekken met andere partners dat veel gemeenten en provincies het thema sinds de totstandkoming van de actie-agenda vakantieparken beter op het netvlies hebben. In meerdere provincies was de aanpak van vakantieparken ook een belangrijk onderwerp tijdens de laatste verkiezingen.

Ik constateer wel dat de aanpak van de verschillende gemeenten en provincies sterk uiteenloopt. Op sommige plekken wordt er actief gewerkt aan een integrale aanpak, waarbij gekeken wordt naar (hulp bij het vinden van) een nieuwe plek voor de huidige bewoners en in sommige gevallen ook naar een nieuwe bestemming voor het park. In andere gemeenten richt de aanpak zich op dit moment vooral nog op het inzichtelijk maken van de situatie op vakantieparken.

Ik vind het positief dat gemeenten en provincies actief aan de slag zijn met de aanpak van hun vakantieparken – ook al is het soms nog maar het eerste begin. Tegelijkertijd bereikt mij veel casuïstiek via uw Kamer, maar ook via individuele burgers, waaruit blijkt dat het nog niet altijd goed gaat. Ik wil daarom blijven benadrukken dat het moet gaan om een integrale aanpak om ook tot een duurzame oplossing te komen. Daarbij geldt dat alleen handhaven nooit een integrale oplossing kan zijn.

³ Kamerstuk 32 847, nr. 627

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Acties uitgelicht

Uw Kamer heeft verzocht om ook een stand van zaken te ontvangen over de actie-agenda vakantieparken. Gezien het grote aantal acties zal ik er enkele acties uitlichten. Om de voortgang van de actie-agenda te bewaken en aan te jagen is er een coördinatieteam ingesteld. Zij ondersteunen de ondertekenaars bij het uitvoeren van de acties.

Daarnaast zie ik dat er in sommige gevallen meer nodig is dan dat er reeds in de actie-agenda is afgesproken. Daarom heb ik aangekondigd ook te komen met een kwaliteits- en afwegingskader voor gemeenten, dat hen kan ondersteunen bij het toestaan van (tijdelijke) bewoning op vakantieparken, daar waar gemeenten dit passend vinden. Ik verwacht deze einde van dit jaar gereed te hebben.

Leerkring vakantieparken

Voor de zomer van 2019 is de leerkring vakantieparken voor gemeenten en provincies gestart, uitgevoerd door Platform31. De leerkring vindt in drie regio's plaats, zodat ook gekeken kan worden naar meer specifieke regionale problematiek. De leerkring helpt de deelnemers in vijf bijeenkomsten om te starten met een lokaal plan van aanpak voor hun vakantieparken. In iedere bijeenkomst wordt een ander aspect van het vraagstuk belicht, zodat gewerkt wordt aan het maken van een integraal plan.

Ook wordt er in deze drie regio's voor decentrale overheden en hun partners een verdiepende leerkringmodule uitgevoerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid om ondermijnende activiteiten op vakantieparken te voorkomen en tegen te gaan. Verder heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 100.000 euro beschikbaar gesteld voor provincies, gericht op initiatieven die bijdragen aan de aanpak van de problematiek op vakantieparken.

Pilots voor transformatie vakantieparken

Met de actie-agenda is de ruimte geboden voor tien pilots om vakantieparken te transformeren naar een andere bestemming. Om een pilot te kunnen worden is het wel belangrijk dat zowel provincie, gemeente als parkeigenaar (of beheerder/VvE) positief staan tegenover de mogelijkheid van een transformatie naar een andere bestemming. Inmiddels zijn er meerdere aanvragen voor pilots gedaan en is er ook reeds een pilot gestart. Bij de uitvoering van de pilots neem ik de motie van het lid Krol⁵ mee door te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor het transformeren van een park naar ouderenhuisvesting.

De als pilots aangedragen casussen van vakantieparken kennen soms een intensieve verkenningsperiode en vragen een nauwkeurig afstemmingsproces voordat een casus door alle drie de partijen (gemeente, provincie en vakantiepark⁶) bestempeld wordt als pilot. Partijen zijn vaak al langer over de toekomst van zo'n pilot-park in gesprek en hebben daarbij in het verleden al een standpunt ingenomen. Voor het starten van de pilot (of een voorstudie daartoe) moet ruimte ontstaan om in standpunten te schuiven. Dat vraagt tijd en bestuurlijke instemming. Vrees voor precedentwerking, mogelijke consequenties van transformatie voor de beschikbare plancapaciteit voor woningbouw en hoe om te gaan met toegenomen grondwaarde zijn veelgenoemde vraagstukken.

⁵ Kamerstuk 35 000 VII, nr. 68

⁶ Dat kan zowel een beheerder, eigenaar en/of Vereniging van Eigenaren zijn.

In 2020 worden de pilots (en de voorstudies daartoe) verder uitgevoerd en zullen de lessen daaruit breed gedeeld worden. Daarnaast zal ik voor de zomer een rapportage met u delen met lessen die we kunnen trekken uit reeds uitgevoerde transformaties.

Informatiefundament

De eerste stap in het maken van een goed plan van aanpak is het inzichtelijk krijgen van de situatie op vakantieparken. Daarom werkt het Kadaster in nauwe samenwerking met enkele gemeenten en provincies aan een ontwerp voor een informatiefundament om dit snel en goed in beeld te kunnen brengen. In deze tool wordt de beschikbare informatie van het Kadaster verzameld en wordt de mogelijkheid geboden om ook lokale informatie (zoals BRP-gegevens) te koppelen. Het prototype van het informatiefundament is voor zomer 2020 gereed. Daarna bekijk ik hoe op landelijke schaal het ontwikkelde instrument voor gemeenten en provincies beschikbaar kan komen.

Juridische handreiking

Eind 2019 is voor gemeenten een juridische handreiking beschikbaar gekomen ten behoeve van de handhaving op vakantieparken. De handreiking biedt een juridische gereedschapskist om in te kunnen grijpen bij verloedering van vakantieparken, en is mede opgesteld op basis van ervaringen die de gemeente Zundert heeft opgedaan bij het aanpakken van de problematiek op Camping Fort Oranje.

Contactgroepbijeenkomsten Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Jaarlijks organiseren de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, de VNG en BZK in het kader van de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit zogenoemde contactgroepbijeenkomsten om onder andere medewerkers Burgerzaken van gemeenten over een actueel onderwerp bij te praten. Dit voorjaar is gekozen voor het onderwerp «vakantieparken en inschrijving in de BRP». Bij die gelegenheid is een praktisch stappenplan beschikbaar gesteld over de verwerking van een aangifte van verhuizing naar een adres zonder woonbestemming zoals bijvoorbeeld een adres op een vakantiepark. Met deze bijeenkomsten zijn meer dan 300 gemeenteambtenaren bereikt.

Flexwonen en stimuleringsaanpak

Zoals ook mijn ambtsvoorganger eerder heeft aangegeven, bieden vakantieparken ook kansen, bijvoorbeeld als flexibele schil voor de woningmarkt. Daarbij is het belangrijk dat er lokaal gekeken wordt naar de staat van de recreatiewoningen en de wenselijkheid van het alternatieve gebruik op die specifieke locatie. Indien geschikt, kunnen de recreatiewoningen als flexwoningen gebruikt worden en kunnen deze woningen de ademruimte bieden die zowel de bewoners als de woningmarkt nodig hebben.

De stimuleringsaanpak flexwonen biedt provincies, gemeenten en initiatiefnemers ondersteuning om meer flexibele huisvesting te realiseren. In versnellingskamers wordt gestructureerd toegewerkt naar een haalbaar en gedragen flexwonenconcept. In die versnellingskamers kunnen ook initiatieven die (een deel van) vakantieparken willen omzetten naar flexibele huisvesting behandeld worden of kan juist gezocht worden naar alternatieve woonconcepten, wanneer permanente bewoning op een vakantiepark niet gewenst wordt geacht.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft 250.000 euro beschikbaar gesteld voor provincies, waarmee zij gemeenten en andere partijen op verschillende manieren ondersteunen bij het realiseren van flexibele huisvesting.

Kinderen op vakantieparken

De Kinderombudsman heeft een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van leven en de ontwikkelingsrisico's van kinderen die langdurig op vakantieparken wonen. Een van de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek⁷ is dat zij grotendeels onder de radar lijken te leven. Tijdens het onderzoek is het niet gelukt deze kinderen te bereiken en inzicht te krijgen in hun situatie. Naar aanleiding van het onderzoek riep de Kinderombudsman door middel van een brief alle colleges van burgemeester en wethouders in Nederland op om de groep kinderen binnen de gemeente in kaart te brengen, na te gaan hoe het met ze gaat en zo nodig te zorgen voor hulp en ondersteuning. Ook in de actie-agenda vakantieparken is aandacht voor kinderen op vakantieparken. De oproep van de Kinderombudsman onderschrijf ik ten volle. In het kader van de actie-agenda is een werkgroep *social awareness* gestart, waarin samen met het coördinatieteam wordt verkend welke concrete acties kunnen worden ondernomen.

Tot slot

Zoals de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties reeds heeft aangegeven bij het aanbieden van de actie-agenda aan uw Kamer zijn de problemen op vakantieparken vaak complex en zullen ze ook niet van vandaag op morgen zijn opgelost. Anderzijds constateer ik wel dat steeds meer gemeenten en provincies het vraagstuk scherp op hun netvlies hebben en hiermee aan de slag zijn. Daarbij benadruk ik nogmaals dat het van belang is om integraal naar het vraagstuk te blijven kijken en de problemen op vakantieparken in samenhang met elkaar te bezien. Eenvoudigweg een park ontruimen en de bewoners op straat zetten lost de problemen van parken en haar bewoners niet op. Van belang is ook te kijken hoe de parken en de bewoners (verder) kunnen worden geholpen.

De Minister voor Milieu en Wonen,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁷ De Kinderombudsman (2019) Als het vakantiepark je (t)huis is